

22. aug 2020 o 14:07 | Platený obsah

Odluka nie je jediný problém

O zlom a diskriminačnom zákone o registrácii cirkví a náboženských spoločností.

Martin Kováč

(Zdroj: TASR/AP)

Autor je starokatolícky kňaz a zakladajúci člen Progresívneho Slovenska

Strana **Sloboda a Solidarita** svojším spôsobom otvorila tému finančnej odluky cirkví od štátu. Je udivujúce, že práve strana, ktorej nominant, vtedajší minister kultúry Daniel Krajcer už v čase vlády Ivety Radičovej inicioval odbornú diskusiu ohľadom zmeny financovania cirkví a náboženských spoločností, otvára túto tému tak živelným spôsobom a zvláštnym argumentom pragmatického „šetrenia peňazí“.

Čím neskôr, tým horšie

V prvom rade si myslím, že by sme diskusiu o odluke cirkví od štátu vo verejnom diskurze mali konečne prestať rámcovať ako konzervatívno-liberálny spor. Jedným zo známych faktov totiž je,

že aj mnohé tradične veľmi konzervatívne kresťanské denominácie berú ako fundamentálny základ svojej vierouky, že na svoju činnosť neprijímajú peniaze od štátu.

Na Slovensku je však dnes všetko akosi inak. Zdá sa, že registrovaným cirkvám a náboženským spoločnostiam štátne príspevky „zachutili“. A hoci ešte pred pár rokmi som stretol nejedného úprimného kresťanského konzervatívca, ktorý bol zástancom finančnej odluky cirkvi od štátu a volal po naplnení „poslednej nenaplnenej požiadavky novembra '89“, dnes takéto hlasy takmer nepočuť.

Osobne zastávam názor, že čím neskôr k finančnej odluke na Slovensku dôjde, tým viac to bude cirkvi a náboženské spoločnosti bolieť. Stále majú totiž dostatočne veľkú členskú základňu a dostatočný čas na to, aby ľudí postupne naučili spolupodieľať sa na ich chode vo väčšej miere, než doteraz.

Starokatolícky príklad

Treba však povedať, že na Slovensku aj dnes žijú veriaci, ktorí o priame financovanie štátom nestoja. Patria k nim napríklad aj naše štátom neregistrované starokatolícke komunity v Bratislave a Trnave, ktorých chod si od začiatku financujeme z vlastných zdrojov a nepoberáme žiadne príspevky od štátu.

Na Slovensku totiž pre isté nešťastným historické okolnosti drží štátnu registráciu s názvom starokatolícka cirkev na Slovensku v rukách skupinka okolo pána Augustína Bačinského v [Nitre](#), ktorá dnes nemá okrem názvu s etablovanými a historickými starokatolíckymi cirkvami v Európe v podstate nič spoločné, hoci na svoju jedinou farnosť v Nitre aj naďalej poberá príspevky zo štátneho rozpočtu.

Európske starokatolícke cirkvi združené v tzv. Utrechtskej únii sa od konania pána Bačinského v roku 2004 rázne dištancovali a ukončili s ním všetky vzťahy. Štátna registrácia však napriek tomu zostala v jeho rukách, čím pre nás vznikla zvláštna patová situácia, keďže získať novú cirkevnú registráciu je na Slovensku extrémne náročné.

Európsky unikát

Z môjho pohľadu by bolo na mieste otvoriť aj inú tému, ktorá je z hľadiska náboženskej slobody mimoriadne dôležitá, no žiadna z parlamentných strán ju dnes nerieši. Je ňou zlý, neprímerane prísny a tým aj diskriminačný zákon o registrácii cirkví a náboženských spoločností.

Kým v susednom Česku na registráciu novej cirkvi či náboženskej spoločnosti stačí získať podpisy 300 členov a v „katolíckom“ Poľsku dokonca len 100 členov, na Slovensku je to po poslednej novele zákona z dielne [SNS](#) nehorázných 50-tisíc dospelých členov - a to dokonca aj vtedy, keď nestoja o financovanie zo štátneho rozpočtu.

Takto prísny zákon o registrácii cirkví a náboženských spoločností nemá minimálne v Európskej únii obdobu. Cirkvi a náboženské spoločnosti sa zároveň na Slovensku nesmú registrovať ako občianske združenia. Vytvára sa tak monopol registrovaných cirkví, pričom novú cirkev je de facto nemožné zaregistrovať.

Zaujímavé je tiež porovnanie s registráciou nových politických strán, na ktoré stačí 10-tisíc podpisov sympatizantov (nie členov!) či občianskych združení, na ktorých registráciu stačia na Slovensku iba traja členovia.

Na akú náboženskú slobodu sa to teda u nás vlastne hráme? Ako tu teda môžu neregistrované cirkvi a náboženské spoločnosti vzniknúť a fungovať? Ako si môžu legálne a bez strachu postaviť modlitebňu či kostol? Služiť bohoslužby, prenajať priestory či založiť jednoduché konto v banke?

Náboženská (ne)sloboda

Pozrime sa na chvíľku aj na štatistiky: na Slovensku dnes máme dovedna 18 registrovaných cirkví a náboženských spoločností. V poslednom sčítaní obyvateľstva v roku 2011 sa však iba k štyrom z nich prihlásilo viac než 50-tisíc členov (rímskokatolícka cirkev, evanjelická cirkev a. v., gréckokatolícka cirkev a reformovaná kresťanská cirkev). Tieto údaje však zahŕňajú aj neplnoletých veriacich.

K piatej najväčšej pravoslávnej cirkvi sa prihlásilo viac než 49-tisíc ľudí. K všetkým ostatným cirkvám a náboženským spoločnostiam menej ako 20-tisíc ľudí. Až jedenásť registrovaných cirkví má podľa sčítania z roku 2011 dokonca menej než 10-tisíc členov a k najmenej registrovanej cirkvi na Slovensku, novoapoštolskej cirkvi v SR, sa v roku 2011 prihlásilo iba 166 obyvateľov.

Štyri z registrovaných cirkví a náboženských spoločností na Slovensku už dnes odmietajú prijať financie zo štátneho rozpočtu z vieroučných dôvodov (svedkovia Jehovovi, kresťanské zbory, bahájske spoločenstvo a mormóni).

Ak by sme teda čisto hypoteticky uplatnili súčasný zákon o registrácii aj na už registrované cirkvi a náboženské spoločnosti, podľa údajov zo sčítania obyvateľstva z roku 2011 by nám ich tu zostalo maximálne štyri až päť.

Už pri letmom pohľade sa ukazuje, aký je súčasný model absurdný a nespravodlivý. Prirodzene nahráva najvyšším cirkevným predstaviteľom cirkví a znevýhodňuje ich členov a radových duchovných. Navonok sa to možno nezdá, no práve tento zákon má ďalekosiahly vplyv na náboženskú (ne)slobodu na Slovensku.

Dovoľujem si preto vyzvať poslancov a poslankyne NR SR, ako aj kompetentné orgány, aby okrem otázky finančnej odľuky venovali pozornosť aj tomuto nešťastnému zákonu, ktorý dlhodobo kriví chápanie náboženskej slobody na Slovensku. Zmenou tohto zákona by aj štát získal lepší prehľad o tom, ako to naozaj vyzerá s náboženským životom v našej krajine.